

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin, če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračaje.

Gorenjsko dijaštvo!

(Dopis iz izvenakademičnih krogov.)

Pred leti je oživotvorila splosno znana požrtvovalnost kranjskega meščanstva v gorenjski metropoli državni gimnazij z upravičeno nado, da bo mladina, katero odgoji ta zavod, odgovarjala zahtevam, katere stavi sedanja moderna, po napredku stremeča doba na dijaštvo.

Sedanji Slovenci živimo v težkem, mogoče pomembnejšem času, kot se sami zavedamo. Poglejme, kako stoje naše akcije po Koroskem, na Štajerskem — toda čemu segati v daljavo — pogledjmo jih na Kranjskem, recimo samo na Gorenjskem! Tu je priprosto ljudstvo že leta 1848 visoko držalo prapor narodnosti in napredka in tu so očetje sedanje generacije še v sedemdesetih letih ob velikanski navdušenosti na največjem slovenskem taboru ob pogledu na belo Ljubljano in gorenjske velikane enoglasno prisegli, da hočejo braniti prapor narodnosti, napredka in svobode do zadnje kaplje krvi. In danes? Sinove ravno teh očetov tišči k tlom na eni strani šovinizem tujcev, a na drugi črna internacionala — le majhna, majhna peščica je ostala zvesta tradicijam svojih očetov.

In baš v teh dnevih se pridruži tej hrabri peščici kot ne ravno neznatni del organizirana celota gorenjskega visokošolskega dijaštva, ki je izšlo iz zgoraj imenovanega zavoda.

Slovensko napredno dijaštvo je zadnja leta zalibog razcepljeno in bije mej seboj tih, bratomoren boj... In z veseljem moramo pozdravljati, da je v tem žalostnem času ravno gorenjsko dijaštvo uvidelo pogubonosnost tega boja, da si je podalo roko k spravi in skupnemu delu, za polet k višku in svobodi, za polet, za katerega so se

naši očetje navduševali in bojevali. V ferijalnem društvu »Vesna« zdrži to dijaštvo vse svoje moči k skupnemu delu za preporod našega ljudstva. Na eni strani hoče povzdigniti duševni nivo ožjih svojih rojakov, a na drugi hoče klicati h kolikor mogoče skupnemu delu vse napredne elemente po naši domovini. Iz starodavnega Kranja je to dijaštvo izšlo, v starodavnem Kranju si postavi svoj glavni sedež in odtod hoče širiti po Gorenjskem pravo kulturo, hoče dvigniti energijo našemu ljudstvu in mu vzbuditi zopet samozavest in zaupanje v samega sebe.

Ne maramo biti optimistični, vendar pa pričakujemo z vso gotovostjo, da bo dijaštvo, katero se je po lastni inicijativi združilo k skupnemu političnemu delu, kos svoji nalogi. Pričakujemo, da bo krepko stopalo po jasno si začrtani poti ne glede na napade in zapreke, bodisi od ene, bodisi od druge strani. Saj se bori za sveto, pravično stvar, ki mora zmagati prejalisej.

Društvo pa zasluži s svojimi plemenitimi intencijami vsestranske podpore. Zadnji čas je, da se zgradi trden, nerazrušljiv jez proti hudourniku tujstva in črnega klerikalizma. Vsakega resnega rodoljuba sveta dolžnost je, da podpira z vsemi močmi plemenita stremjenja naših mladih pionirjev.

Naše občine.

III.

Obstrukcija, ta večkrat usodna iznajdba novejšega parlamentarnega življenja, je našla svojo pot tudi že v občinski zastopi. Največkrat se skuša preprečiti že izvolitev občinskega starejšinstva, to je župana in občinskih svetovalcev, če je dosedaj vladajoča večina pri volitvah v odbor prišla v

manjšino. Sedanji občinski volilni red na Kranjskem naravnost pospešuje obstrukcijo, katera je sicer po našem mnenju v državnem ali deželnem zboru časih edino mogoče sredstvo, da se odvrne kaka nevarnost od državljanov, ki niso zadostno zastopani v zbornici, ki pa naj bi bila za občinske odbore popolnoma onemogočena. Delokrog občinskih odborov je prvič tako omejen, da se le v redkih slučajih vrši obstrukcija iz stvarnih nagibov, dalje ima pa državna in deželna gosposka tako daleč segajočo nadzorovalno oblast nad občinami, da tudi obstrukcija nič ne pomaga, če vlada ali deželni odbor nastopa pravično in nepristransko.

§ 38. občinskega volilnega reda pravi, da morajo biti navzoče pri volitvi starješinstva vsaj tri četrtine vseh odbornikov in izvoljenec mora dobiti nad polovico pričujočih glasov. Če šteje občinski odbor 12 članov, treba je le, da 4 odborniki, recimo en razred, ne pride k volitvi, pa je volitev preprečena. To se dogaja sedaj že skoro leto dni na Jesenicah, odborniki prihajajo in odhajajo, pa vse ostane pri starem, ker pristaši nemške tovarniške stranke vedno skrbno gledajo na to, da se ne udeleži zadostno število odbornikov. Sicer pravi § 34. obč. vol. reda: »Tiste odbornike, kateri o napovedanem času ali ne pridejo, ali pa odidejo, predno je volitev končana in se ne morejo veljavno izgovoriti, zakaj jih ni bilo ali zakaj so prej odšli, zadene globa, katere sme do 40 kron prisoditi občinski odbor«, tola ta določba je tako nejasna, da se je menda dosedaj na Kranjskem izterjala komaj ena taka kazen. Ze dostavljanje kazenskih naredb provzroča težave, ako je stari župan, ki še opravlja občinske posle, pristaš strajkajočih odbornikov. Če pridejo pritožbe od kaznovanih odbornikov, zopet ni jasno, ali naj deželna vlada ali deželni odbor končno odloča in če se slednjic pre-

PODLISTEK.

Hudodelec.

Perzijska pripovedka.

Pred velikega vezirja Abduramana je stopil njegov zvesti služabnik Istagar, se globoko priklonil ter rekel:

«Ni zasluga vetra, če diši po cveticah. Pa tudi njegova krivda ni, če diši po gnoju. Odvisno je od tega, odkod prihaja. Veter ne more dišati po cveticah, če piha z gnojišča. Prinašam slabe novice, ker prihajam iz slabega kraja.»

Veliki vezir reče:

«Ne boj se in govori.»

«Poslan od tvoje velike modrosti, poslušati, kaj ljudstvo ne le govori, ampak tudi misli, stopim v kavarno nekega Saiba in pričnem jesti riž z rozinami in ovčjim mesom. Drugi Perzijani so delali isto v svoje veselje, kar sem jaz v službi države. Jedli so riž, pili kavo, pokušali sadje, poslušali godbo in občudovali dresiranega medveda. Ejen pa z imenom Sadraj — on uči v šolah mladino svetih postav — je pričel glasno govoriti o tvoji visokosti.»

«Glasno o meni govoriti? Me je hvalil?»

«Kakor se spodobi vsakemu dobremu Perzijanu — je moj jezik v nasprotju z mojimi ušesi. In nikoli ne ponovim, kar čujem.»

Veliki vezir pravi:

«Vetra ne bom kaznoval. Govori!»

«Rekel je... rekel je: Veliki vezir je tat!»

«Hm! Pa dobri Perzijani mu vendar niso verjeli?»

«Gorje!» zdihuje Istagar, «malopridnež je govoril tako prepričevalno. Naj bi podaril Alah vsakemu Perzijanu take gorke besede v hvalo gosposke. Razen tega je zelo priljubljen in velja za jako dobrodelnega učenjaka in modrega moža. Vsi so mu verjeli. In vsi so ponavljali: »Veliki vezir je — Saj sam veš, kaj. To me je razburilo in užaljen sem prihitel semkaj, da ti sporočim.»

«Dobro!» reče veliki vezir. «Požar je napol pogašen, če se pravočasno izve zanj.» Pokliče stotnika telesne straže in ukaže:

«Pojdi precej na veliki trg in v Saibovo kavarno. Pojejte vsa jedila. Denar, ki ga dobiš, je tvoj. Kavarna naj se zapre. In tam okoli se klateči Sadraj naj se prime in vrže v ječo.»

Čez pol ure mu je že sporočil stotnik:

«Jedla so zavžita, hiša podrita, Saib bičan, Sadraj zaprt.»

Veliki vezir se umiri.

«Hudobna vsebina s posodo vred je uničena.»

Dva tedna sta minula.

Tu čuje Istagar, ko hodi nekega dne po trgu, da se dva kramarja prepirata. Spomnivši se svoje dolžnosti, stopi bližje in napne ušesa.

En kramar je očital drugemu, da ga je goljufal za dve kumari.

«Ti si tat!» je kričal oškodovani.

Drugi se je pa samo smehljaj nad to žalitvijo.

«Drugokrat bi ti napravil za to besedo dve luknji v glavi. Sedaj pa nima psovka »tat« nič razžaljivega za nas enega. To je tako, kakor bi mi bil zaklical »veliki vezir«. Če pravijo velikemu vezirju »tat«, kako naj pač imenujejo mene. Če je sam veliki vezir tat, navadnemu človeku še sam Alah ne zameri, če je tudi.»

Istagarja je zanimal pogovor že iz službenih ozirov in je vprašal:

«Odkod veš, dobri mož, da je veliki vezir — no to, kar si ravno rekel?»

«Da je tat?» se zasmeje kramar. «Bilo bi me sram, če bi tega ne vedel. Pravil mi je vsak, ki je bil pol leta v ječi radi tatvine in je sedaj prisel iz ječe. V njihovi ječi ne pravijo velikemu vezirju nič drugače kot »tat«. To jim izvrstno razlaga učitelj Sadraj. Hahaha! Če že žepni tatovi, ponarejalci denarja, goljufi, ki sede v ječi, ne rečejo nič drugače kot »tat«, bi rad vedel, kako naj ga potem imenujejo pošteni ljudje.»

Istagar da zapreti kramarja in odhiti poročat velikemu vezirju.

Vezir se je razjezil sam nad seboj.

«Kaznovati sem hotel, pa sem svinjco sam položil v lužo.»

magajo tudi te težave, kdo bo izterjal kazni? Zupan, pristaš kaznovanih odbornikov, se bo branil to storiti, politična oblast bo že našla kake ovire, da ji ni treba priskočiti na pomoč in slednjic — vsa zadeva zaspi. Tako se je dosedaj postopalo na Kranjskem, menda se v vseh podobnih slučajih. V tem oziru je treba poštene preosnove občinskega volilnega reda.

Za sklepanje v občinskih odborih je treba navzočnosti dveh tretjin občinskih odbornikov. Torej zopet najlažje vrste obstrukcija! Pa tudi sicer je po našem mnenju nepotrebna določba, da morata biti navzoči vsaj dve tretjini odbornikov. Kolikokrat se snidejo na deželi vestni odborniki zastoj k sejama, za katere se nekateri odborniki niti ne zmenijo in s tem nehoti preprečujejo sklepčnost. Kdor svoj posel vzame resno, tudi pride k seji, ki se itak mora sklicati v takem času, da je odbornikom možno priti, sicer nima pravice, da bi radi njega moralo trpeti vse občinsko delovanje. Izjeme se seveda v važnih slučajih morajo dopustiti. Postava sicer določa, da se smejo uporni odborniki kaznovati z globami do 20 kron, toda tudi tu se večinoma pojavljajo iste težave, kakor pri volitvi v občinsko starestinstvo.

Značilna in nad vse pomembna je določba § 96. obč. reda: Glasuje se ustno, in če se predsedniku zdi, tudi vstavši in obsedevši. Gotovo bi merala vsaj polovica občinskih sklepov biti potem razveljavljena, ker se je vršila z vzdigovanjem rok. Upravno sodišče je že, upirajoč se na to zastarelo določbo, razveljavil več sklepov in vendar je bilo popolnoma dognano, da se je sklep izvršil po volji večine odbornikov, čeprav ne vstavši ali obsedevši.

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Dalje.

VI. Zgodovinski razvoj narodnega gospodarstva.

I. Stari in srednji vek.

Pri Grkih in Rimljanih, ki so sicer v umetnosti, leposlovju in znanosti dosegli vspehe, katere še sedaj občudujemo, se narodno-gospodarska veda ni mogla tako razviti zavoljo posebnih razmer, ki vplivajo odločilno na narodno gospodarstvo. Dočim velja dandanes načelo, da je država le sredstvo, da državljan ložje pride do blagostanja, je bilo v starem veku ravno narobe. Starim narodom je bila država s svojimi interesi najvišji cilj (salus rei publicae suprema lex esto), gospodarska opravila so jim bila postranska stvar. Zato so smatrali še posebej le vojna opravila kot častna za državljana, gospodarske posle so pa prepuščali sužnjem. Ker se v teorijah posameznih mislecev večinoma zrcalijo le ideje in težnje njihove dobe, je umevno, da je narodno gospodarstvo kot znanost šele produkt povsem izpremenjenih razmer novega veka.

Vendar nahajamo že pri grških pisateljih nekatere prav bistroumno razjašnjene pojme o narodnem gospodarstvu, ki kažejo, da so tudi oni že opazovali pojave v narodno-gospodarskem življenju in spoznavali, da tudi tu veljajo neki splošni zakoni, po katerih se suče materijalno življenje narodov in držav. V tem oziru je omeniti zlasti Sokratova učenca Ksenofonta in Platona ter očeta državnih ved, Aristotela.

Ksenofont (446—356 pr. Kr.) je v svoji „Ekonomiki“ razvil marsikatero gospodarsko pojme, katere še sedaj pripoznava narodno-gospodarska znanost. On že pozna porabno vednost in koristnost dobrim, zna ceniti koristi, ki nastajajo iz delitve dela, omenja odvisnost cene od ponudbe in vpraševanja in trdi, da sta zemlja in delo glavna činitelja produkcije. Najvažnejši in najodličnejši gospodarski posel je po njegovem mnenju poljedelstvo, ki edine pristoji svobodnemu državljanu, ker povoljno vpliva na razvoj telesa in duha. Kjer napreduje poljedelstvo tam cveto tudi vednosti.

Platon (429—348 pr. Kr.) je v svoji „Državi“ narisal sliko-idealne države, zasnovane na pravici in morali. Cilj države mora biti sreča kolikor možno velikega števila ljudi. Da se zamčita sreča in red v državi, se mora uvesti skupnost imetja in odstraniti zakon kot izvor sebičnosti. Platon oznanjuje „komunizem trošenja“. V svojih „Zakonih“ se bolj bliža dejanskim razmeram, opisuje važnost dela in korist delitve dela, pomen denarja kot prometnega sredstva in koristi trgovine.

Aristotel (385—322 pr. Kr.) sicer tudi pravi, da mora biti marsikaj skupnega v državi, ki po njem znači naravno množino spolnujočih se oseb, rodbin in občin, vendar je pa splošno za zasebno last, ker se gospodarskim zlom ne more odpomoči s socialističskimi predlogi. Sicer Aristotel brani suženjstvo radi razlik pri človeških zmoglostih in ljudskih plemenih, toda pripominja takoj, kakor v nekaki slutnji na današnjo dobo strojev, da bi bilo suženjstvo nepotrebno, če bi citre same pele in tkalčev čolniček tekel samodsebe. On obsoja bogastvo, ki vodi v pokvarjenost in razkošje, kakor tudi siromaštvo, ki provzročuje prevrate in absolutizem. Aristotel že zna ločiti dobrine, katere lastnik sam uporablja, od dobrin ki so namenjene za trgovino (porabna in tržna vrednost), on tudi razločuje prirodno in denarno gospodarstvo. Denar nima samposebi nobene vrednosti, ker sloni le na postavi; denar je torej sporazumna državna naprava. Aristotel tudi ne priznava produktivnosti glavnice in se bojuje proti obresti. Te nazore razvija poglavito v svoji „Politiki“.

Kakor v drugih znanostih so Rimljani tudi glede narodno-gospodarske vede posnemali le svoje učitelje Grke, ne da bi se mogli povspeti nad nje. Izvzeti moramo samo pravoznanstvo, v katerem so Rimljani vzor za vse bodoče rodove. Ciceron (v spisih o „državi“, „zakonih“, „dolžnostih“) smatra delo za človeški poklic v življenju, spoznava velike koristi delitve dela, toda ima v časti le poljedelstvo, rokodelske in trgovinske posle pa imenuje umazane. Izmed drugih pisateljev navajajo le Seneka, Plinij, Katon, Varon in Porcij tuintam kake misli o gospodarstvu.

* * *

Preseljevanje narodov je za dolgo časa ustavilo vse gospodarsko življenje. Vsa državna skrb se je obračala le na obrambo državnih mej; vladar in država sta dobivala svoje dohodke

iz domen, za upravo so skrbeli vazali. Velika moč krščanskih idej je pač močno vplivala na gospodarsko življenje, saj je učila cerkev enakost vseh ljudi, torej enakost med gospodarjem in sužnjem, oznanjevala ljubezen in samozatajevanju, poveljavala delo in skrbela z različnimi dobrodelnimi zavodi za olajševanje bede, ki izhaja iz neenakosti premoženja. Cerkev, zlasti še samostani so pospeševali kulturo, kanonisti (učitelji cerkvenega prava) so razvijali tudi marsikatero narodno-gospodarske nauke, toda o kakem narodno-gospodarskem sestavu tudi v srednjem veku ne moremo govoriti.

Med pisatelji-bogoslovci, ki so se pečali z narodno-gospodarskimi vprašanji, je omeniti posebno sv. Tomaža Akvinskega (1126—1274 po Kr.), ki se je naslanjal v svoji knjigi „de regimine principis“ na Aristotelove gospodarske nazore. Posebno jasno govori o dvojni vrsti vrednosti (utilitas in pretium), glavično obrest zametuje, tudi se ne more sprijazniti s trgovino, zlasti z zunanjo ne, podlaga gospodarstva naj bo po njegovem mnenju preživljanje z domačo produkcijo, poljedelstvo mu je najvažnejši in najbolj moralni posel. Francoski škof Nikolaj Oresmius (Oresme † 1382) se je bavil zlasti z novcem in glavnično obrestjo, posamezna poglavja o gospodarstvu so obdelovali tudi sv. Bernardin sienski, sv. Antonin, Frančišek Patricij i. t. d.

II. Novi vek.

Velike izpremembe na narodno-gospodarskem polju so se pričele vršiti koncem 15. in v prvi polovici 16. stoletja. Nanovo odkrite zemlje z ogromnimi množinami dragih kovin, razne iznajbe, uvajanje stalnih vojsk in plačanega uradništva so bili naravni pogoji za prehod iz naravnega gospodarstva v denarno gospodarstvo v zvezi z vedno bolj širečo se trgovino in razvijajočo se industrijo. Države, rešene okov fevdalnega gospodarstva, so se pričele pečati same z gospodarsko politiko. Kot odsev izpremenjenega naziranja v dolžnostih in pravicah vedno bolj absolutno vladanih držav, se pojavlja takoj začetkom novega veka poseben narodno-gospodarski zistem, ki so ga razvili prvi pisatelji, ki so se pečali izključno z narodnim gospodarstvom, in ki je bil merodajen za narodno-gospodarsko politiko večine evropskih držav do polovice 18. stoletja. Ta gospodarski zistem se imenuje „merkantilizem.“

1. Merkantilizem.

Merkantilisti so učili, da vsa moč posameznih mest in držav prihaja od njegovega bogastva, v kar so jim nudila dobre vzglede cvetoča gorenjitalaska mesta in pozneje tudi razne države (Holandska, Portugalska, Angleška). Bogastvo pa tvori množina denarja, ki kroži v državi, ker se za denar morejo dobiti druge dobrine vsake vrste. Poljedelske države ne morejo pridobivati mnogo denarja; zato je treba skrbeti za take pridobitne posle, s katerimi se privabi denar v deželo, to je v prvi vrsti trgovina v zvezi z industrijo. Dolžnost države je torej skrbeti za razvoj trgovine, zlasti zunanje.

To se godi na ta način, da se ali prepoveduje uvažati izdelke tuje industrije ali pa z visoko carino obtežuje uvažanje tujih industrijskih produktov, da se s tem domačo industrijo obvaruje pred tujim tekmovanjem, za izvoz domačih

*) Beseda izhaja iz lat. mercantilis — k trgovini spadajoč. Sicer glej o pojmu tudi str. 23.

Zapove, naj se Sadrej precej pripelje predenj.

«Ali si pozabil na pregovor: Kaj je jezik? Jezik je ključ od ječe, ki ga vsakdo seboj nosi,» zarohni nad njim veliki vezir. «Nisi mogel živeti med omikanimi ljudmi — pa živi sedaj med divjaki.»

In ukaže Sadraja precej pregnati v najoddaljenejšo severovzhodno deželo.

Minula sta dva meseca in veliki vezir je že pozabil na Sadraja, ko enkrat Istagar, izprehajajoč se po ulicah, zapazi čudno oblečenega moža, ki z odprtimi usti ogleduje hiše.

«Gotovo tujec!» si misli Istagar.

In kot zvest uradnik ga vpraša:

«Mir s teboj, tujec. Gotovo prihajaš iz daljne dežele in nečesa iščeš. Ali ti morem pomagati. Domačin sem in mi je vse znano.»

«Res prihajam od daleč in sem prvokrat po opravkih v Teheranu,» odgovori meznanec. «Rad bi videl hišo velikega vezirja in, če mogoče, tudi njega samega.»

«Hyalevredna želja!» reče Istagar. «Zakaj se pa tako zanimaš za velikega vezirja?»

«Zelo me zanima; pravijo, da je tat!» odgovori odkritosrčno tujec. «Trgovec sem in zanima me, da bi videl takega tatu.»

«Kdo ti je to povedal?»

«Ali mar tukaj ne veste tega?» se začudi trgovec. No, no, lepo glavno mesto. V najbolj oddaljenih krajih Perzije vemo to in tukaj ne. Pri

nas ve vsak otrok. Vsak otrok ti bo rekel: veliki vezir je tat!» To nas je učil učeni, modri in pravični Sadraj, ki so ga nam poslali iz Teherana, da nas pouči.»

Istagar ukaže trgovca zapreti in teče k vezirju.

Veliki vezir se zopet razjezi sam nad seboj.

«Hoteč skriti tajnost pred ljudmi, sem jim jo sam odkril. Sam sem naredil, da se je raznesla na vse strani sveta. Spodil sem garjevo ovco med zdravo čredo.»

In zapove:

«Tako naj se prepelje malopridnež Sadraj iz severovzhoda na jug in pusti tam v najgostejšem pragozdu. Ko ni hotel živeti med ljudmi, naj poskusi med opicami.»

In tako se je zgodilo.

Zopet minejo trije meseci.

Veliki vezir je že pozabil te neugodnosti, ko naenkrat njegova papiga, ki jo je ravno dobil od guvernerja neke oddaljene provincije, zakriči na ves glas:

«Veliki vezir je tat!»

Na trgu so prodajali ravno došle papige od juga.

Še čisto divje, ki niti «norec» niso znale zakričati.

Pa vse te divje papige so kričale venomer:

«Veliki vezir je tat!»

Celo v šahovi palači je zavpila ravno kupljena papiga:

«Veliki vezir je — — —»

Pa k sreči je bil navzoč zvesti Istagar, ki je tudi po palači vohunil in je hitro papigi odsekal glavo.

Veliki vezir je bil obupan.

«Kaj pomenja to? Se je celo narava zaotila zoper mene? Pa naravi zapoveduje Alah. In Alah je popoln, ne more biti nevhaležen. Saj mu darujem vsako leto dragoceno preprogo.»

Da poklicati zvestega Istagarja in reče:

«Pojdi in polzvedi, kateri hudobnež uči ptice takih nespodobnosti!»

Istagar je tekal tri dni in tri noči po mestu; ni spal, ni pil in se vrnil čisto shujšan in zbeگان.

«Veruj moji izkušnosti, vladar mojega življenja! Nihče ne uči papig. Tu imamo opraviti z naravnimi čudežem. Dal sem prijeti vse trgovce s papigami in vsi trdijo enoglasno, da dandanas papige že take na svet prihajajo. Pravijo, da odmeva po vsem gozdu ta klic: «veliki vezir je — — —». Popolnoma čudež je to.»

Veliki vezir se udari po čelu in reče:

«Stavim kamelo proti piščancu, da je to Sadrajeva umetnost. Gotovo on uči ptice teh besedi. Dobro, sedaj vem, kaj mi je storiti z njim.»

Konec prihodnjic.

industrijskih izdelkov se pa na vse načine mora pospeševati, posebno še z izvoznimi (eksportnimi) premijami, da pride več denarja v deželo. Da se pa more domača industrija nemoteno razvijati, se zahteva prost uvoz surovin iz tujih držav, dočim je prepovedano izvažati surovine, ker se s tem jemlje industriji produkcijska sredstva. Sploh mora država gledati na to, da je njena trgovinska bilanca aktivna, da torej izvoz prekaša uvoz. Domačo industrijo je treba podpirati tudi s snovanjem trgovinskih družb in ustanovljenjem naselbin, iz katerih se dobiva srebro in zlato ter razne surovine, kamor se pa zopet izvažajo industrijski izdelki.

Država mora pa tudi skrbeti, da se denar pridobiva v državi sami in zato, kjer je to mogoče, iz rudokopov izkopavati drage kovine, če bi tudi stroški presegali dohodke, ker denar, izdan za delavce, vendarle ostane v deželi. Prepovedan pa je izvoz zlata in srebra, ponekod celo s smrtnimi kaznimi. Tudi se morajo izdajati postave zoper razkošnost, zlasti če se pri razkošnosti uporabljajo tujezemski izdelki, da ni treba uvažati tujih produktov.

Bogastvo raste le v državah, kjer je ljudstvo gosto naseljeno, kjer hitro kroži denar in so s tem dani pogoji za razvoj industrije in trgovine. Zato mora država skrbeti za gosto naseljevanje prebivalstva s tem, da pospešuje sklepanje zakonov in podeljuje premije za veliko število otrok. Tako je na Francoskem za vlade Ludovika XIV. dobil vsak plemič, ki je imel 10 otrok, 1000 K pokojnine, če jih je imel 12, pa 2000 K, neplemič pa polovico.

Glavna zmeta merkantilstva obstoji v tem, da so smatrali denar za edino bogastvo. Denar je pač dobrina posebne vrste, ono je prometno sredstvo, kakor n. pr. brzojav, železnice, toda ne samo od množine denarja, temveč od hitrosti kroženja zavisi bistveno njegova vrednost. Če bi množina denarja v državi preveč narasla, povišala bi se cena vseh drugih dobrin, tujezemski produkti bi silili v državo, kjer bi se dobro razpečali, zato bi pa zopet denar prehajal v tujezemstvo, da pade zopet na množino, ki je potrebna za promet. Če bi pa denar ne mogel v inozemstvo, če bi n. pr. krožilo preveč papirnatega denarja, tedaj denar izgubi večalimenj svoje vrednosti, kakor smo videli pri avstrijskem papirnatem denarju ali pri francoskih asignatih. Dalje prihodnjic.

* * *

Tednski sojem v Kranju dne 13. julija 1908. Prignalo se je — konj, 252 glav domače goveje živine, 14 glav hrvaške goveje živine, 19 domačih telet, — hrvaških telet, 164 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 17 domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov — Pitani voli 100 kg K 68,—, na polovico 100 kg K 60,—, za pitanje 100 kg K 56,—, kumerni 100 kg K 38,—. Pšenica K 12-50, proso K 8,—, rž K 10-50, oves K 9,—, ajda K 9-50, repno seme K 60,—, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks — in krompir — za 50 kg.

Slovinci, kupujte vžigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Dopisi.

Tržiške novice.

— Slovenskim staršem v pomislek. Jeseni otvori »Schulverein« svojo enorazredno šolo. Ker pa privandrani Nemci sami izpredvidijo, da se ne izplača za par svojih otrok ustanovljati svoje šole, love na vse pretege že sedaj povsod okoli slovenske otroke, da bi z njimi natlačili svoje šolske prostore. Slovenski starši, prepričite to nersramno nemško početje; prekrižajte jim račun! Pomislite, ali ne nudi naša sedanja šola povsem zadosti izobrazbe Vaši deci? Koliko nekdanjih učencev ravno te šole že opravlja različne državne in druge javne in zasebne službe. Pomislite, da daje večrazredna šola učencu veliko več samozavesti in veselja do učenja, kakor pa enorazredna šola. Tu se uči tudi otrok nemščine na podlagi materinega jezika. Ako se sulferajnska šola v teku let razširi, učiti se bodo morali po državnih zakonih otroci tudi na tej šoli slovenščine. Kakšni bodo uspehi pri tem. Učenci ne bodo obvladali niti slovenščine niti nemščine. Slovenski starši, ne dajte se proslepiti po lepih besedah, katere bodo imeli ravno sedaj Nemci za Vas. Edino dejstvo pri tem ostane le to, da Vam ne mislijo ti ljudje otrok izobraziti za poznejši njihov poklic, ampak edinole za narodne Vaše sovražnike. Proč volčje tace od naše dece! Sramota, kdor bi dal svojega otroka, največji svoj zaklad, zato v ponemčevalnico, da bi se prikupil svojemu delodajalcu! Kdaj je še dala ovca svoje jagnje volku na rejo in pašo?!

— Krasne razmere. Na sulferajnski šoli prevzame, kakor čujemo s prihodnjim šolskim letom pouk dosedanja šolska praktikantinja na tržiški šoli M. Bartolotti, vodstvo pa dobi učitelj na slovenski šoli znani Karol Miklič. Kako se to lepo strinja! Hajlovec učitelj na slovenski šoli — učitelj na

slovenski šoli, voditelj sulferajnske šole! Slovenska dežela, slovenski davkoplačevalci, ali plačujete zato svoje učiteljstvo, da Vam odlojuje mladino? Zaštopniki deželnega odbora v deželnem šolskem svetu ali nimate nikake pravice več izreči svoj »veto« ?

— Radovedni smo ra vspehe na nemški šoli pod spretnim Mikličevim vodstvom. Enorazrednica, poldnevni pouk, nedelja in četrtek prosto. Povrhu pa še vsak drugi ponedeljek in petek »plava«. Srečna mladina, krasna je tvoja bodočnost.

— Kdaj misli slavni c. kr. okrajni šolski svet razpisati vendar volitve za krajni šolski svet v Trziču. Če se ne metimo traja funkcijska doba kraj. šol. sveta tri, oziroma šest let, ne pa kakor pri nas že nad 7 let. Ali je mar izdelan za Trzič poseben mernik?!

— Telovadno društvo Sokol v Trziču priredi v nedeljo, 19. t. m. ob 3. uri pop. v bližnji Pristavi pri g. Josipu Primožiču veselico v prid svoje telovadnice. Še je Trzič slovenski. To je sijajno pričal 5. t. m. ob otvoritvi železnice Kranj-Trzič, ko so visele, kamor je seglo oko slovenske zastave in ko so se razlegali povsod le gromu podobni kliči: Živio in nazdar. Trzič pa tudi mora biti slovenski. Zastava za to je telovadno društvo Sokol, če mu, damo kar mu gre, to je telovadnico. Slovenska bodočnost Trziča je zadeva, ki se tiče vseh Slovencev. Za sokolsko telovadnico v Trziču prispevaj sleherni Slovenec. V ta namen se zganite vsi zavedni Slovenci v nedeljo v Trziču! Prepričajte se, da smo ga ohranili slovenskega! Pokažite, da se veselite naših vspehov! Zagotovite nas, da se lahko zanesemo na Vašo pomoč! S svojo kar najštevilnejšo udeležbo nam zbudite ponos, našim nasprotnikom pa strah! Za nadaljne boje, katerih bo še mnogo, nas chrabrite. Za pomoč, katero nam prinesete, boste obilno odškodovani. Pokrajina med Kranjem in Trzičem je prelepa. Veselica bo kar trosila prijetnosti, radosti in kratek čas. Največje plačilo pa Vam bo zavest, da ste storili svojo narodno dolžnost. V nedeljo bodi torej geslo: na veselico telovadnega društva Sokol v Trziču. Tržiška železnica ima zvezo z vsemi vlaki iz Ljubljane.

— V Trziču naj bo jutri zbirališče Slovencev od blizu in daleč. Vzglejajte se rojaki po Čebih, ki se zbirajo na slavnostih, veselicah in drugih takih prireditvah v narodno ogroženih krajih v velikanskem številu. Ta kraj pa je Trzič. Veselica telovadnega društva »Sokol« v Trziču ni navadna veselica, kakršnih je v poletnem času okroginokrog. Ne samo gmotne, tudi moralne pomoči, rojaki, potrebujemo tržiški Slovenci. Zagotovljeni smo, da nam je ne odrečete, ampak nas krepko podprete. Zlasti Vi, Sokoli, nosilci slovenstva, priletite v trumah, da bo zažarel Trzič od Vaših rdečih srca, da bo odmeval stoterno od Vaših Na zdar-klicev in da se bo tresel od Vaših strumnih korakov. Tudi Vi, slovenski planinci, čuvarji in ključarji krasot naše domovine, namerite svoje korake v Trzič, čigar okolici in ozadju se ne boste mogli načuditi. Z Begunjske, kjer bo v nedeljo, 19. t. m., otvoritev koč, ste v 3 urah čez planino Prevalo po polni mimo o, uščenega rudnika za živo srebro in po državni cesti v Trziču in od tukaj v nekaj minutah v Pristavi, kjer se vrši veselica. Ali ne samo Vi, ampak sleherni, ki mu je mar Slovenstvo, naj bo v nedeljo, 19. t. m. v Trziču, kjer od nekdanj stanuje naš rod.

— Veselice se udeležte ta-le telovadna društva: 1. »Sokol« v Kranju. 2. »Sokol« v Radovljici. 3. »Sokol« na Jesenicah. 4. »Sokol« na Javorniku. Vsa ta društva bodo izvajala s telovadnim društvom »Sokol« v Trziču proste vaje in telovadbo na orodju brez menjave, dalje bo telovadila vzorna vrsta. Na veselico prihitite tudi »Čitalnica« iz Kranja in slovensko bralno društvo v Trziču. Vse bo torej, kar človek rad vidi in sliši; telovadba, petje in godba. Zato pa naj vidi Trzič v nedeljo slovenskih gostov, kolikor jih še ni bilo. Izpredvod po trgu naj bo veličasten in našim redkim Nemcem imponujoč.

— Poseben vlak vozi z veselice, katero priredi »Sokol« v Trziču, dne 19. t. m. s postajališča Sv. Križ ob 10-10 uri zvečer. Najpametneje je, da si kupijo izletniki vozne listke v Kranju za semintja, ker veljajo ti listki tudi za posebni vlak.

— Iz sorske župnije. Odkar je šel od nas kaplan Brajc, se je marsikaj spremenilo, predvsem pa je šla z njim obila mera sovrašstva in škodeželjnosti. Ostali pa so še nekateri njegovi zvesti podrepaniki, ki še dalje rujejo in situarijo. Med te spada v prvi vrsti znani oča Zmavc ali Smovec. Ta človek je sorski župniji v očitno »štrafengoc«. Tožari se vedno in kogar le more, vleče ga pred sodnijo. Zadnjič se je tožil z g. Kobaljem z Rakovnika. Pa oča Smovec je šel zopet domov z dolgim nosom in par sto kron kazni. Pa ga ne izučiti nič. Pred par tedni se je pričel v neki gostilni celo pretepati. Seveda mu je nekdo dobro izmil čeljusti, in Smovec je letel po orožnike, češ, da mu je nekdo zobe izbil. Zares v čast naj si šteje našega župnika, ki ima takega ključarja in tudi šolski odbor ima lepega predsednika. Kako je Smovec pričal v neki pravdi, to je znano vsem. Res kosmato vest imajo nekateri ljudje, ki se ne boje ne Boga, ne hudiča, čeprav so klerikalci in najboljši škofovi prijatelji.

Poziv.

„Tržiški Sokol“ priredi v nedeljo 19. julija na korist sklada za telovadnico veliko narodno veselico na vrtu g. Jos. Primožiča v Pristavi pri Trziču. Odbor je preskrbel v ta namen vse potrebno, da zadovolji dodobra vse posetnike. Najel si je popolno društveno godbo iz Ljubljane, preskrbel tudi poseben vlak iz Kranja do Trziča in nazaj in sicer tako, da imata oba vlaka, t. j. oni, ki vozi iz Ljubljane v Kranj in z Jesenic v Kranj, kar najpripravnejšo zvezo ob veliko znižani voznini. Veliko naših rojakov pozna pač naš slovenski, narodni Trzič le iz različnih zadev, ki so se doigrale po zvitosti naših narodnih sovražnikov, imel pa ni prilike ogledati si bojno polje, kjer se bije nezprosen boj za slovensko posest. Slovenci, najugodnejša prilika se Vam nudi ravno pri tej veselici. Prihitite k nam, nastopite polnoštevilno in pokažite, da tudi Vi čuvate slovenska tla in njih meje, da se tudi Vi zavedate velikega pomena slovenske postojanke v Trziču; zdramite s svojim prihodom one naše mlačne brate, ki trdno spe narodno spanje in ne slutijo, da si prisvaja volčji Nemec slovensko posest kos za kosom. Vsakdo, po kojih žilah se pretaka slovenska kri, imej za nedeljo 19. t. m. le eno namero: Na sokolsko veselico v Trziču!

Ob zaključku državnega zbora.

Državni zbor, voljen na podlagi obče in enake volilne pravice je dovršil prvo leto svojega obstanka. Sicer je ta obletnica minula brez vsakega slavlja, tiho in mirno, kakor se spodobi spodobnim ljudem, edinole ministrski predsednik Beck je bil toliko uljuden in prijazen, da je svojemu parlamentu malo pokadil, češ, parlament si lahko čestita. In baron Beck je našel celo vrsto predlog in vprašanj, ki jih je ta velevažni parlament rešil. Spravil je pod streho pogodbo z Ogrsko, državni proračun za pol leta, zvišanje vojaških novincev i. t. d. Sicer je ta proračun majhen, lahko bi rekli da za parlament, o katerem so golovi časopisi pisali pred volitvami vse mogoče, in katerega posilanci so pred volitvami obetali svojim volilcem vse mogoče stvari, — skoro nečasten. A v podrobni načrt vseh onih raznih točk, ki jih je parlament o prvem letu svojega obstanka obdeloval, se nočemo spuščati, ker bi bilo odveč, rešiti pa hočemo le vprašanje, zakaj je ravno baron Beck podal v državnem zboru pregled njegovega delovanja.

Diplomat baron Beck predobro ve, da še nima novi parlament one trdne zaslombe v vseh slojih avstrijskih narodov, kakršno bi moral imeti, ako hoče v istini resno delati. Oni slojevi, ki so se tako krčevito branili obče volilne pravice, so bili slednjič vendar primorani se podati, ko so čuli željo vladarjevo, da se mora sprejeti obče volilno pravico. Udali so se, a niso izumrli. Odkar je vpejlana nova volilna pravica, so ti slojevi, veleposetniki in klerikalci podvojili svoje moči. Ker niso mogli dobiti absolutne moči, hočejo sedaj parlament razupiti. V spominu so še one tožbe gosposke zbornice, kjer se je tako prepričevalno govorilo, da ne bo parlament, voljen na podlagi obče volilne pravice — prav nič dovteten za razne državljanske potrebe, da ne bo voljan dovoliti proračuna po volji vlade, da se bo zoperstavljal zvišanju vojaskega mostva, skratka, da bo nasprotoval vsem zahtevam vlade. In baron Beck je v svojem nagovoru povdarjal, da je novi parlament povsem zadovoljil vladu, da so bili oni preroki prav slabi.

Ko so spredvideli oni preroki, da njih žito ne gre v klasje, so pričeli drugje spodkopavati tla novemu parlamentu. Vprizorili so nekaj kulturni boj, a upor, ki se je pojavil ravno v tem slučaju v vseh svobodnemiselnih strankah brez razlike narodnosti, je bil tolik, da so klerikalci zopet vrgli puške v koruzo, akoravno je znani fevdalec, glava avstrijskih klerikalcev, Franc Thun grozil in grozil, da je Avstrija v nevarnosti, ker se hoče spraviti

cerkveno oblast v Avstriji ob vso veljavo, da nastopijo tudi v Avstriji časi francoske revolucije. — Kje tiči pravi vzrok, ni treba posebno povdarjati. Najde ga lahko vsak političen kratkovidnež. Klerikalne trte ne rode takega grozdja, kakršnega bi hoteli imeti fevdalci in klerikalci.

S težavo je spravil baron Beck proračun parlamentarnim potom pod streho, in baron Beck je povdarjal to kakor zaslugo vlade in novega parlamenta, akoravno se je bilo treba zopet bojevati zoper nakane klerikalcev. Pokazalo se je sicer, da ima klerikalizem mnogo glasov, a kljub temu nima še one moči, da bi udušil hrepenenje po svobodi avstrijskih narodov v kalu. In to je edini veselji pojav novega parlamenta, ki se ga mora veseliti vsak pravi Avstrijec.

Ko zagledajo te vrstice dan, veselili se bodo državni poslanci svojih trdo zasluženih, a «mekkih» počitnic. Parlament je pač zaključil svoje «plodono» delovanje, zaključil pa ni svoje blagajne, kajti državni poslanci bodo vlekli kljub svojemu počitku še vedno dijete, dnevno po 20 kron — in te dijete plačuje iz svojih krvavih žuljev v veliki večini naš kmet, katerega tare letos še posebno huda suša, in naši dobri prijatelji, državni poslanci, ne bodo tako dobri, da bi rekli: ti država, daruj onih 500.000 kron raje ubogi kmetški pari, kakor pa nam.

Nastopil je obenem tudi čas, ko se bodo razkropili širom Avstrije razni dijetlačni poslanci in hodili bodo ti poslanci iz vasi v vas, sladki ko med, ter bodo zabičevali svojim pohlevnim ovčicam, koliko dobrega so storili za nje — Posebno gostobesečni bodo pa nasi slovenski klerikalni poslanci. Čitali homo dannaden o sijajnih shodih tega ali onega poslanca, ki mu bodo njegovi volilci izrekli neomejeno zaupanje. Seveda o svojih krivičnih počitniških dijetah bodo ti poslanci previdno molčali, ker le predobro vedo, čemu jim je vlada prepustila tako knezjo nagrado.

In če bo prišel ta ali oni poslanec v zagato, ker ne bo mogel pokazati prevelikih vspehov svojega delovanja, se bo modro vsedel na preznačilne besede, ki jih je zapisal državni in deželni poslanec dr. Žitnik v «Slovencu» dne 7. julija 1908, st. 153. glasoče se: «Bila je velika napaka, ker je parlament prekinil seje od 21. dec. do 2. aprila. Zgodilo se je sicer z namenom, da more med tem proračunski odsek mirno zborovati ter rešiti proračun. Toda vsaj dvakrat na teden bi bila morala zborovati poslanska zbornica. V dobrih dveh mesecih bi bila rešila več predlog, ki sedaj čakajo rešitve. Pa tudi razni drugi odseki bi bili pripravili novega gradiva. Ta velika napaka se sedaj maščuje.»

Gorenjskim naprednjakom!

Kakor je bilo razglašeno v več slovenskih naprednih časopisih, se vrši ustanovni občni zbor gorenjskega akademičnega ferijalnega društva «Vesna» dne 26. t. m. v sokolski dvorani v Kranju. Ob 1/2 10. zjutraj se zberemo na omenjenem prostoru vsi ali vsaj velika večina vseh naprednih gorenjskih visokošolcev, zastopnikov obeh naprednih dijaških struj, da si podamo roke v bratski slogi, da si ustanovimo skupno ognjišče. One malenkostne disharmonije, ki nas še vedno ločijo v vseučiliških mestih, morajo tu v naši mili domovini pasti, izginiti; pred očmi moramo imeti predvsem naš ubogi slovenski narod, ki mu preti pogin od vseh strani. In tega pogina ga moramo rešiti ne z nizkotnim obrekovanjem svojih nasprotnikov, ne le z lepo donečimi besedami, ampak edinole z resnim, složnim delom. Kakor se ozremo, povsod vidimo, da le trud skupnega, složnega delovanja ne izgine v prazen nič, da le resno in požrtvovalno delo obrodi obilne sadove. In prav zato nas navedaj prijetno upanje, da bo vsa slovenska napredna inteligenca z odobravanjem vzela na znanje naš korak, na katerega smo se pripravljali celo leto in kateri se bo v zgodovini slovenskega dijaštva gotovo smel imenovati korak naprej! Prijetni upi, sladke nade navdajajo naša mlada srca; mladeniški pogum polni naše prsi. Ali vendar pobitite, cenjeni gorenjski naprednjaki, v nedeljo dne 26. t. m. vsi v našo gorenjsko stolico, pridite in navdušite nas še bolj! Na vas se zanašamo; ako nas bode te podpirali vi v našem stremljenju, tedaj smo prepričani, da naše delo ne bo zastoj, da se bomo čez leto dni lahko predstavili našemu narodu z lepimi vspehi! Zatorej vas kličemo še enkrat, pridite, vzgite v naših srcih mogočni plamen za sveto stvar, navdušite mlade narodne delavce, ki so pripravljani žrtvovati samega sebe za ljubljeni narod slovenski!

Zlet gorenjskih sokolskih društev se vrši 15. avg. v Kranju.

Zgodovinski in slovstveni pregled za prihodnji teden.

19. julija. — 64. Požar v Rimu pod cesarjem Neronom. — 1701. Karel XII. zmaga pri Rigi. — 1803. * Pisatelj Jakob Burja v Spodnjem Tunjinju. — 1865. † Pisatelj Jožef Partelj v Čšnjicah. — 1870. Francija napove Nemčiji vojno. 20. julija. — 1358. † Albreht Modri. — 1866. Avstrijska mornarica premaga pri Lissi pod Viljemom Tegetthoffom laško vojno brodovje. — 1888. † Pisatelj Viktor Dolenc v Trstu. 21. julija. — 356. pred Kristom. * Aleksander Veliki. — 976. V neki listini se imenuje Leopold Babenberžan kot mejni grof Vzhodne krajine. — 1718. Avstrija sklene v Požarevcu mir s Turško; avstrijska monarhija je dosegla svoj največji obseg. — 1762. Bitka pri Burkersdorfu. — 1773. Papež Klement XIV. razpusti jezuitski red. — 1798. Bitka pri piramidah v Egiptu. — 1852. † Vzgojeslavc Fröbel, ustanovitelj «otroških vrtec». — 1862. † Pisatelj I. Grabnar v Ljubljani. — 1886. † Slikar Piloty. 22. julija. — 1745. † Pisatelj Anton Košutnik v Trnovem na Ogrskem. — 1784. * Astronom Bessel. — 1832. † Vojvoda Reichstadtski (Napoleon II.). — 1866. Zadnja bitka med Avstriji in Prasi (pri Blumenau-u). — 1906. Prvo rusko dumo razpuste. 23. julija. — 1532. V Norimbergu sklenejo prvi verski mir. — 1562. † Götz von Berlichingen na gradu Hainberg. — 1789. † Sloveči matematik in pisatelj Joahim Košutnik v Mariboru. — 1867. V Ljubljani razpuste društvo «Južni Sokol» po 5 letih obstanka. — 1867. † Pisatelj Jožef Emanuel Kovačič v Trstu. — 1892. † Pedagoški pisatelj France Jamšek v Rajhenburgu. 24. julija. — 1698. V mestu Halle ustanove prvo sirotišnico. — 1803. * Francoski romanopisec Aleksander Dumas (oče). — 1863. † Znani skladatelj Gregor Rihar v Ljubljani. — 1866. Bitka pri Tauberbischofsheimu. — 1866. Pruska in Bavarska sklenu ta mir. 25. julija. — 1395. Razglas večnega deželnega miru. — 1398. * Laski humanist Fr. Philadelphus. — 1790. † Vzgojeslovec Basedow. — 1848. Radetzky premaga pri Kustoci kralja Karla Alberta. — 1850. Bitka pri Idstedtu.

Umetnost in književnost

□□□□

Kako obvarujemo naše deco jetike? Razpravo «o boju proti jetiki, posebno z ozirom na našo mladino in na razmere v solah», ki je izšla v «Domacem ognjišču», je dala deželno pomožno društvo za bolne na pljučih pod gornjim naslovom ponatisniti in je po en izvod uposlalo vsaki ljudski šoli na Kranjskem. Brošuro pa je dobili tudi v knjigarnah in sicer po 40 v izvod. Namenjena je v prvi vrsti našim ženam in materam, ki bodo iz nje razvidele, kaka nevarnost preti že dojenčcem in otrokom v prvih otroških letih, če se z njimi pravilno ne ravna. Brošura podaja nam natančna navodila, kako obvarujemo našo deco jetike, sploh pa je iz nje posneti marsikak koristen nasvet glede odgoje otrok vobče.

V Kranju, dne 18. julija 1908.

Volitev v delegacijo. Poslanska zbornica je v posebni seji volila svojih štirideset zastopnikov v delegacijo. Za Kranjsko je bil izvoljen delegat dr. Šušteršič, njegovim namestnikom pa dr. Krek.

Poslanska zbornica je dokončala svoje delovanje. Zadnji teden je bil posvečen podporam rezervistovskim rodbinam. Sprejet je bil melioracijski zakon in v to svrhu dovoljen osem milijonski kredit. Poslanec Seitz (socialni demokrat) je po pravici zahteval, da naj prispevajo za melioracijski fond v prvi vrsti oni, ki imajo od njih koristi, toda zbornica je poslancev predlog odklonila. Dalje je bil sprejet zakon o jamstvu avtomobilistov. — Poslanska zbornica je pomnožila število podpredsednikov od dva na pet ter izvolila na ta mesta poslanca Pernerstorferja, slovenskega klerikalca Pogačnika in nemškega nacionalca Steinwenderja. Končno je rešila zakon o državnih slugah, nekaj drobnejših zakonov ter več imunitetnih zadev. — Zbornica je je šla včeraj na dopust, ki bo trajal tri mesece in stal na dietah pol milijona kron!

Nov zakon o hišnem davku je predložil finančni minister državnemu zboru. Zakon obsega pravzaprav tri različne kategorije davka: Hišni najemniški davek, ki ga v resnici plačujejo najemniki, hišni razredni davek na deželi, ki se računa po številu hišnih prostorov in — nanovo — hišni vrednostni davek za tovarne. Doslej so bile tovarne na deželi proste, v mestih so pa plačevale hišni najemniški davek. Novi zakon obsega razne važne reforme. Stvar je za ljudi, ki nimajo svojih palač, zelo važna.

88. socialno-demokratski poslanec pride v avstrijski državni zbor. Vsled smrti poslanca prof. Kaiserja (nemški nacionalce) je bilo voliti na Sleskem novega poslanca. Pri prvi volitvi sta

prišla soc. demokratični kandidat Müller in kandidat nemške agrarne stranke Schenkenbach v ožjo volitev. Pri ožji volitvi dne 14. t. m. je zmagal soc. dem. Müller z 4502 glasovi proti 4238 Schenkenbachovim.

Na Turškem se zopet razširja mladotursko gibanje. Dne 7. t. m. je bil general Šemzi-paša ustreljen, ko je zapuštal brzojavni urad. Ustrelil ga je neki turški častnik.

V Petrozavodsku na Ruskem je devetnajstleten delavski sin ustrelil predsednika peterburskega najvišjega sodišča Krašenjinikova. Ko so ga zaprli, je izjavil, da je storil to, hotoč protestirati proti krvoločnim sodbam tega sodišča v političnih procesih.

Predsedniške volitve v Severni Ameriki. Za jesenske volitve so priprave že v polnem tiru. Za življenje in boj se bodeta bojevali obe meščanski stranki: republikanci in demokratje, ki so že nominirali svoje kandidate, Tafta in Bryana. Volilna parola demokratov je: takojšna odprava carine na vse one izdelke, ki so jih monopolizirali trusti, uvedba direktnih volitev v kongres, ustanovitev delavskih razsodišč.

Godovi prihodnjega tedna:

19. Radoš, Zlata, Zlatica; 20. Marjeta, Velemir; 21. Danijel, Olga, Vitimir, Zora, Prokop; 22. Marija Magd., Pribina, Dragota; 23. Godemir, Zienka, Olga; 24. Kristina, Ratimir, Breda; 25. Boljedrag.

Novičar.

Vabilo na naročbo. Danes smo priložili položnice vsem onim, katerim je potekla naročnina. Prosimo, da nam dotičniki čim preje pošljejo tisto, da se jim redno pošiljanje lista ne pretrga.

Osebnostni vestil. Premeščen je koncipist Gvidon pl. Kočvar iz Kranja k deželni vladi v Ljubljano, koncipist Henrik Steska pa iz Krškega v Kranju.

Zgradbo vodovoda za Kranj in okolico se je pričelo v četrtek 16. t. m. Sedaj mehda tudi najnevarnejši Tomaži več o tem ne dvomijo, čeprav so svoje dni trdili, da bo Koka prej tekla nazaj, kakor da dobimo iz Čemšenikarjevega stadenca vodo v Kranj. Vodovodna dela nadzoruje deželni inženir g. Stembov, ki je nadzoroval tudi gradbo radovljiškega vodovoda. — V sredo in četrtek se je ob navzočnosti zastopnikov deželnega odbora ter mesta Kranja in županov prizadetih kmečkih občin izvršil še enkrat obhod ob vodovodni progi, da so se sporazumno določile potrebne premembe.

Ustanovni občni zbor Gorenjskega ferijalnega društva «Vesna» se vrši dne 26. julija ob 1/2 10. uri dop. v Sokolski dvorani v Kranju. Vse one tt. ki so svoj pristop že prijavili, pozivljamo, da se obč. zbora zanesljivo udeležijo. Namen društva, pospeševati med ljudstvom narodno samozavest, moralni čut, izobrazbo in gmetno blagostanje, ter biti središče gorenjskega visokošolskega dijaštva, je pač tolik, da bo privabil v gorenjsko metropolo, če ne vseh, pa vsaj večino gorenjskih akademikov. Delavcev potrebujemo, tako na narodnem, kakor na kulturnem polju in ravno v ferijalnem društvu se nudi akademiku največ prilike, delati v obeh smereh. Doba počitnic naj ne bo akademiku le doba počitka, temveč tudi doba resnega dela. Vzemimo si za vzgled visokošolstvo drugih narodov, katero najdemo pri vseh prireditvah, bodisi v narodno-obrambnem, bodisi v ljudskoizobraževalnem delu v ospredju. Kar drugi lahko, moremo tudi mi! Na delo torej, dokler je čas!

Vse one tt. abiturijente in akademike, ki svojega pristopa še niso javili, prosimo, da to nemudoma store na naslov t. č. tajnika priprav. odbora: abs. vet. Lovro Tepina, Strazišče pri Kranju. Za pripravljalni odbor gorenjskega akad. fer. društva «Vesna»: Dr. J. Hacin, phil. R. Pavlič, vet. L. Tepina.

Vabila na ustanovni občni zbor gorenjskega akad. fer. društva «Vesna» in z njim spojene prireditve se bodo razposlala začetkom prihodnjega tedna. Ako bi pri razposiljatvi pomotoma prezrli kakega naprednjaka ali kako napredno organizacijo, naj blagovoli oprostili; obenem ga tem potom najuljudneje vabimo, da pohiti dne 26. julija t. l. v prijazno mesto na sivi skali pod Prešernovo goro. Vspored: 1. Ustanovni občni zbor ob 1/2 10. uri zjutraj v sokolski dvorani. 2. Ob 1. uri banket na vrtu g. Mayerjeve; kuvert 3 kroje. 3. Ob 4. uri popodne obisk Prešernovega groba. 4. Ob 8. uri zvečer veselica v prostorih g. Mayerjeve s prijaznim sodelovanjem mostega pevkega zbora Narodne Čitalnice krajske. Svirala bode slavna vojska godba boz. herz. pešpolka št. 4 iz Trsta. 5. Ob 1/2 11. uri zvečer ples v Narodni Čitalnici. Vstopnina: prostovoljni doneski. Kdor se želi udeležiti banketa naj se izvoli prijaviti pri g. Mayerjevi najpozneje do sobote dne 25. t. m.

Podraženje piva v planinskih deželah se najbrže ne bo obneslo. Pivopivci se krčevito drže gesla: Ne pijte nobenega piva, kjer se toči vrček po 22 ali 24 vin. V Ljubljani, na Koroškem, občinstvo dosledno bojkotira pivo, odkar so ga pivovarji podražili in zahteva, da gostilničarji ne naročajo več piva. Pri nas v Kranju se toči pivo po 20 vin. v gostilnah pri Žumru in pri Fidru.

Cena živine je v zadnjem času radi pomanjkanja krme znatno padla. Ljubljanski mesarji so vsled poziva mestnega magistrata za sedaj znižali ceno govjemu mesu vseh treh kakovosti pri kilogramu za 8 vinarjev, kar je vsekakor v oči gled cene živine pravi skandal. Nove cene so stopile v veljavo s 15. julijem. Kdaj bodo pa mesarji v Kranju znižali ceno mesu? Ne samo, da mora prebivalstvo Kranja uživati tisto kvaliteto nekvalificiranega živinčeta, katero se gg. p. n. mesarjem ravno poljubi dati in da je meso ponavadi tako, da je krava metuzalemske starosti, uprav telček, povrh se ga mora še nenavadno drago plačevati in za božji «lon» se dobi še par grobosti na glavo. Tu na Gorenjskem, kjer je živinoreja doma, so takoj navadne cene tako absorbitantne, da bi se moralo županstvo na vsak način poslužiti § 54. občinskega reda ter kratkomalo samo določiti cene. Upamo, da bo ta naš mali apel, bodisi na eno ali drugo stran imel vsaj nekaj uspeha.

Orkester «Sloga» v Kranju priredi v soboto dne 25. t. m. vrtni koncert na vrtu gostilne gospe Marije Mayrjeve na čast vsem Anicam, na katerega že danes naprej opozarjamo. Natančneje poročilo o koncertu sledi prihodnjic. Za danes omenimo samo, da se posebna vabila ne razpošiljajo. Vspored, ki se dobi na večer koncerta pri blagajni, bo obsegal 10 skrbno izbranih točk. Od občinstva, ki se je že pri prejšnjih prireditvah tega orkestra mnogoštevilno odzvalo povabilu, pričakujemo, da tudi ta koncert poseti kar najmnogobrojnejše ter privede s seboj mnogo Anic.

Tukajšnji davčni urad ostane radi značenja dne 22. in 24. julija zaprt. V tem času izostane torej vsako uradovanje.

Velik požar je uničil v petek zjutraj ob dveh šestih poslopja v Stražišču pri Kranju. Pogorela je ena hiša in vse gospodarsko poslopje in poslopje za izdelovanje izpredene zime. Škode je nad 20.000 kron, dotim iznaša zavarovalna svota komaj polovico škode. Živino so s pravočasno rešili, zgorel pa je hlapec, o katerem se sumi, da je kriv požara. Pri požaru so bili domači stražiški in kranjski gasilci.

Is posredovalnice «Društva slovenskih trgovskih sodradnikov v Kranju». V službo so sprejmejo: 2 pomočnika mešane stroke, 1 pomočnik manufakturne stroke, in 1 pomočnik speerijske stroke. Službe iščejo: 3 pomočniki mešane stroke, 1 pomočnik železninske stroke, ena prodajalka in 1 vajenec. Posredovalnica posluje za delojemalce brezplačno, za delodajalce proti mali odškodnini.

Is Škofje loko se nam piše: Čuje se, da je napredni občinski odbor na prošnjo Sinkovca dovolil, da se bere ob priliki prihoda telov. odsekov S. K. S. Z. v Škofjoloko dne 26. t. m. maša na glavnem trgu, ter da mestni občinski odbor oficialno sprejme čuko baje ne kot klerikalce, temveč kot goste in Slovence in da se v pozdravi milim gostom v znak gostoljubnosti razobesi raz mestno hišo zastava. Mero-dajne faktorje prosimo tozadevnega pojasniti, ker če je na tem kaj resnice, ne bomo prav nič iznenadeni, da v slučaju prihoda ljubljanskih kazinotov vihra raz magistrata zastava — frankfurcarica tudi v znak gostoljubnosti.

Umrila je v Naklem vel-posestnica gospa Helena Voglar. N. v m. p. l.

V Mavšah pri Kranju bi morali graditi poslopje za dvorazrednico, ker je sedanja enorazrednica s 140 soloobveznimi otroci premajhna. V tej šoli je prostora le za 50 otrok. Materijal za celo poslopje je že navožen. Sedaj se je pa kar nenkrat gradba odložila in neznanih nam vzrokov za pet let.

Prvo slov. pevsko društvo «Lira» praznuje letos 15. in 16. avgusta svojo 25letnico. Tega do sedaj ni moglo praznovati nobeno slov. pevsko društvo. Zato «Lira» zanesljivo pričakuje, da se je udeležo vsa pevka društva iz bratske Gorenjske in ne samo po deputacijah, temveč polnostevilno. Vsak slovenski pevec mora biti ponosen na to, da se med nami zamore praznovati tak redek jubilej. Prijavilo se je za to slavnost že dokaj društev iz raznih strani, iz Koroške, Hrvaške, Štajerske, Goriške i. t. d. Naj te dni pohiti vsak pevec v lepi Kamnik. Več o pripravah bomo poročali prihodnjic.

Suša in nakup sene. Deželna vlada kranjska je sporočila poljedelskemu ministrstvu, da je kupila 4000 vagonov sene in sicer 3000 vagonov cent po 5 K.

Planinska kočja se otvori 19. t. m. na Begunjski, Planinci, na noge!

Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih. Društvu so dalje pristopili: mestna občina Kranj kot podpornica, občina Preddvor, Preddorje, Cerklje in zdravstveni okrožji Železniki in Trata pa kot člani.

Ubil se je na Stolu v nedeljo tovarniški delavec s Save, Rabič. Trgal je planinske reze, pa mu se je spoddrsnilo.

V Poljanah nad Škofje Loko bodo to jesen blagoslovili in otvorili novodograjeno trirazredno ljudsko šolo.

Zdravstveni okrožni zastop kamniški. Pri volitvi v zdravstveno okrožni zastop kamniški sta bila izvoljena kot načelnik gosp. E. Janežič, graščak na Perovem in kot njega namestnik g. Ivan Terpinec, posestnik in gostilničar v Kamniku.

Proračun jeseniške občine je izdelan za leto 1908 ter za dobo 14 dni na vpogled vsem občanom v svrhu pritožbe. Občinska naklada bo na podlagi proračuna znašala 71%, kar gotovo ni veliko, če upoštevamo večletno počivanje naše občinske uprave in potrebščine, ki so v občini neobhodno potrebne.

Občinska hiša na Jesenicah. Med raznimi točkami proračuna nam je ngajala zlasti postavka 10.000 K za novo občinsko hišo na Jesenicah, katere stavba je proračunjena na 30.000 K in moramo biti gerentu g. Čebulju le hvaležni, da je spravil to zadevo v tir. Tujec, ki pride na Jesenice, se mora naravnost vgrazati nad sedanjem poslopjem, ki je bolj podobno konjskemu hlevu, kakor pa občinskemu uradu. Vkljub tej očividni nujni potrebi se je vložila proti tej proračunski postavki pritožba z bogvedi katerih vzrokov. Če si bomo Slovenci metali polena pod noge, potem naj se svet ne čudi, ako pademo v nemško žrelo. To naj enkrat za vselej javno pribijemo in kdor trezno misli ter mu je res za stvar in ne morda za osebne prepire, bo izdi za nami. Pripominjamo, da tovarna kot največji davkoplačevalec ni proti zidavi občinske hiše in mi le želimo, da ostane postavka 10.000 K v proračunu.

Mrtvoga so našli 13 letnega šolskega učenca Jožefa Koželjnika iz Dobrave na Gorenjskem in sicer blizu savskega mosta pri Javorniku. Deček je imel na glavi štiri rane.

Regulacija Bleda. Na Bledu je bila komisija zastopnikov deželne vlade in deželnega odbora, ki so se je udeležili tudi zastopniki županstva, zdraviliškega odbora in pogorelci. Namen komisije je bil, določiti, kako se naj novo zgradi po požaru razdejana vas Grad. Ljudstvo samo uvideva, da se ne more več zidati po starem načinu. Vas Grad, najstarejši del Bleda, je bil zgrajen jako tesno, hiše na kupu, vse neravno in za sedanje razmere neprimerno. Ljudstvo želi samo, da bi se zgradil Grad nanovo na modernejši način, ker bi s tem zrasla vrednost stavbišč, in nove hiše bi veliko več nesle, kakor pa stare, zakajene bajte. Skupni sklep deželne vlade in dežel. odbora je, da izdelajo tehniški regulacijski načrt, po katerem se mora odslej zidati. Takoj pridejo na Bled štirje inženirji, ki izmerijo in določijo stavbene črte. Dotlej se ne sme nič zidati na pogorišču. V štirinajstih dneh bo načrt toliko dovršen, da se bo vedelo, katere hiše ostanejo in katere se bodo umaknile novemu načrtu.

Skrajna nevarnost preti našemu prelepemu Vintgarju pri Gorjah, ki je ena izmed najvažnejših privlačnih točk za tujski promet na Gorenjskem. Vlada namerava vso vodo tik pod Zumrom zajeti ter jo uporabiti za proizvodnjo električne sile. S tem izgubi prelepa soteska Vintgar prav vse; ni treba omenjati, da bi se s tem učinila neizmerna škoda celi okolici in tudi Bledu. Radi tega mislimo, da je treba napeti vse sile, da se ta nakana prepreči. Mislimo, da se morajo ganiti vsa prometna društva v celi okolici, to je: v Gorjah, na Bledu, v Radovljici. Na celo celo akcije pa naj stopi «Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem» ter naj stori najenergičnejše korake proti temu. Znano nam je, da se je svoj čas nameravalo tudi sloveti «Geäuse» tako vporabiti; a storili so se energični koraki, ki so tudi izdali. Res čudno je, če se na eni strani deluje od strani vlade na ohranjenje prirodnih krasot, na drugi pa se hoče tako prirodno krasoto popolnoma uničiti. Ali pa je ohranjenje prirodnih krasot potrebno le v nemških pokrajih — dotim uaj se v slovenskih uničujejo najlepše prirodne krasote. To zadevo najtopleje priporočamo našim društvom, ki imajo namen pospeševati tujski promet na Kranjskem. Prosimo pa tudi naše gospe poslance, naj se v svo vneemo primejo te stvari, ter naj store vse, kar je mogoče, da se ta namcravani atentant ne izvrši na naši prelepi domorini.

Pačenje slovenskih imen je prešlo našim Nemcem menda že v meso in kri. Tudi slavna državna železnica ni nič na boljsem. Bedeso «Otoče» je spakedrila v «Ottotsche». To je norčevanje iz slovensčine in škandal, da ga je treba javno ožigosati.

Letovliško življenje v Kranjski gori se je začelo kaj živahno razvijati. Vsak dan prihajajo letovičarji in letniki, da se nadiživijo romantičnega kraja in naskajo z ozonom prepojenega gorskega zraka. Ako si slab na živcih in imaš pokvarjen želodec, pridi s m za 14 dni. Voda in zrak te bosta tako okrepila, da boš čvrst in čil kot planinski orel. Sedaj je tukaj nad 100 letovičarjev in še vedno prihajajo. — Kranjsko goro razsvetljuje sedaj vsako noč 14 svetilk, kar je jako udobno za letovičarje.

V korist družbi sv. Cirila in Metoda prodaja kisle vode «Petranjsko slatino» trgovec Jakob Vrečko v Slovenjem Gradcu. Ker nam ni znano, kje ima na Kranjskem zalogo, opozarjamo naravnost na njegov naslov in s tem odgovarjamo na vprašanja z raznih strani, kje se nalaja zaloga.

Is selške doline. Nad vasjo Bukovštica leži vasica Lasko, kjer prebiva neki Joža Tomazin, domače Kocjan, ki se baha po vseh koncih in krajih, posebno pa še okoli ljudi svoje vrste, kako se dobro razume na živinozdravništvo. Kjerkoli je kakšna breja krava, koza, ovca, kobila in magari matka, ki spada tudi med domače živali, povsod

se stuli okrog kot prava izprašana živinska babica, daje svoje premodre svete in pomoč ter govori v pristni slovensčini, katero se je prilastil iz «Domo-ljuba», samo da se njegov ogled v živinozdravniški modrosti zviša. Nekoč sem poslušal njegovo baharijo, ko je pravil, da je bil že pri več kot sto težkih porodih pri živalih različne vrste na pomoč. In potem (to je namreč njegov izraz), se mi je bilo za razjokati, ko sem moral zaklati kozo, ki ni mogla pretrpeti porodnih bolečin. In potem sem Martinovo kozo zdravil pri porodnih bolečinah. In ko je bila ozdravljena, obljubila mi je Martinovka en liter črešnjevca in mi ga je tudi dala. In potem sem pri Novaku zdravil kravo, ki je tudi težko porodila, in potem sem tudi to srečno ozdravil. Takole je govoril možičelj. Jaz s svoje strani in v imenu mnogih mu pa odgovarjam takole: «Predragi Tomazin, premodri in pobožni mož, velika glava v občinskem odboru, vodja vseh izprašanih babic za živino raznih vrst i. t. d., pridruži se v žlabto s konjedercem, magari celo z dunajskim, ki je obenem tudi rabelj! Zivi se dolgo let! Jokaj in razjokaj se kadar boš pri porodnih bolečinah moral klati koze, ovce i. t. d. iz samega krščanskega usmiljenja! Pobiraj kurama jajca in jih kolji ter davi, ako ne bodo mogle nositi jajec. «In potem» bodi v pomoč pri težkih porodih pri vseh brojih kobilah, oslicah, kravah, kozah, ovcah in magari matkah, ki tudi spadajo med domače živali. Potemkin.

Slovanski shod v Pragi je jako dobro obiskan. Časopisje poudarja velik pomen tega shoda za kulturno in gospodarsko vzajemnost slovanskih narodov.

Popoved računanja v goldinaraki veljavi. Kakor znano, je ministristvo za notranje zadeve pred kratkim izdalo odredbo, da se s 1. julijem t. l. vpelje splošna kronska veljava. Vsled tega je torej prepovedana in kaznjiva vsaka nadaljna raba goldinarske veljave. Oblastva imajo strog nalog skrbno nadzorovati obrtne in druge zadruge, v kaki veljavi da poslujejo s strankami. To velja zlasti za gostilničarje, kavarnarje in sploh obrtnike v prometu s strankami. Poslej morajo biti vsi ceniki in vse tarife v kronski veljavi; to velja zlasti za gorske vodnike, kopališča in zdravilišča, mitnice in brodove, kakor sploh za taka podjetja. Občinstvo se pravočasno opozarja na te določbe, da ne bo imelo nepotrebnih sitnosti.

Novo puško. Vojna uprava dela sedaj poskuse z novo avtomatično repetirko, ki jo je konstruirala avstrijska tovarna. Puška ima kaliber 6,5 mm ter je težka le 4,4 kg.

Denar po 50 vinarjev namerava izdati vlada, kakor je bilo že prvotno določeno, pa se je upirala ogrska vlada. Ko se leta 1910 obnovi nova in vrednostna pogodba z Ogrsko, bo avstrijska vlada delala na to, da se uresniči njen načrt.

Navidezno mrtva. V Tourigdu na Angleskem je umrla nedavno žena železniskega uradnika Kartona. Ko so hoteli zabiti krsto, prosil je mož naj ga puste za trenotek samega, da se poslovi od ljubljene žene. Poljubil je ženo na lice ter pri tem začutil, da ji je lice toplo. Brž so pozvali zdravnika, ki je konstatiral navidezno smrt. Ženo so bili prijeli tako hudi krči, a je vse vedela, kaj se je godilo okrog nje, toda ni se mogla ganiti. S strahom je pričakovala, kako jo zabijejo v krsto ter jo pokopljejo, vendar ni mogla dati niti najmanjšega znamenja, da je živa. Prenesli so jo v bolnišnico, kjer se ji zdravje vidno vrača.

Darila.
Upravništvo našega lista je prejelo:
Za družbo sv. Cirila in Metoda; Vesela družba na vrtu «Stare poste» v Kranju, dne 12. julija 7-21 K s motom:
Če štejemo ena, dve, tri, štiri, pet, šest, — sedem se izpusti.
In vse, kar s sedmo se množi!
Če pa pozabi kdo na to, za družbo vinar da hitro!

Vozni red Kranj-Tržič
veljaven od 6. julija 1908.

Mešani vlaki				Postaje	Mešani vlaki			
zj.	dop.	pop.	zv.		zj.	dop.	pop.	zv.
8:05	12:37	4:47	8:33	Kranj	6:02	10:—	2:57	7:43
8:20	12:52	5:02	8:47	Naklo	5:51	9:49	2:46	7:31
8:34	1:06	5:16	9:01	Duplje	5:39	9:37	2:34	7:19
8:44	1:16	4:26	9:11	Križe	5:29	9:27	2:24	7:09
8:53	1:25	5:35	9:20	Tržič	5:20	9:18	2:15	7:00

Išče se
dojilja katera doji že najmanj tri mesece.
Kje? pove okrajna babica Ivana Potuček v Kranju.

Odda se takoj
soba z opravo in hrano.
Kje? pove upravnistvo «Gorenjca». 312 2-1

V gostilni „Pri Žumru“, Ignac Rebolj
se toči
**pivo vrčok (krugelca)
po 20 vinarjev.**

Odlikovani z državnim darilom od
c. kr. trgovinskega in poljedelskega
ministrstva

Najfinejši vinski kis

iz zajamčeno pristnega vina in zajamčeno pristni čisti

naravni jedilni kis

najboljše blago, takozvana esenca, specialna znamka
„V negar Naturel“, zajamčeno čist, popolnoma od-
govarjajoč avstr. zakonu življenskih sredstev od tvrde

lv. Knaus v Št. Vidu ob Glini na Koroškem

je dobiti pri vseh večjih trgovcih na deželi. Zatorej
naj si ga nabavi vsak ekonom, ki skrbi za svoje ljudi.
Vsak večji trgovec bo pri povzetju večje množine ceno
toliko znižal, da ne bo nikomur več mar, kupovati
škodljivo in nevarno kisovo kislino od židov, ki jo po
deželi prodajajo. 319 6-1

**Steckenpferd
lilijino milo**

najboljše milo za kožo.

Spodaj podpisana naznanja slavnemu občinstvu,
zlasti izletnikom, da je

preselila svojo kavarno
iz hiše števil. 112 v Tržiču
v hišo števil. 161 istotam

kjer bode imela tudi

gostilno.

Zahvaljuje se svojim dosedanjim gostom za
njih naklonjenost ter priporoča svojo kavarno, ki
je v popolnoma prenovljenih prostorih, in svojo
gostilno v obilen obisk in zagotavlja svoje goste,
da jim bo postregla z najboljšimi mrzlimi in gor-
kimi jedili, izbranimi pijačami in okrepčili.

V kavarni so na razpolago slovenski in nemški
časopisi in nov biljard. 816

S spoštovanjem

Ivana Gauda,
kavarnarica in gostilničarka
Tržič števil. 161.

Pozor! Kolesarji!

Ker sem naročil veliko množino gumija naravnost
iz tovarne, dajem izvrstno dobre plašče (mantelne)
z enoletno garancijo po 3 gl. 80 kr., cevi
(šlabe) po 2 gl. 40 kr. Tako nizkih cen ni
na Kranjskem. Dalje kolesa iz najboljših in najza-
možnejših tovarne Greger. Prostotek (Freilauf) iz-
vrstno lepo in trpežno kolo samo 70 gl., brez
prostoteka 60 gl. Stara kolesa imam na izbero.
Kupim stare reči, dalnoglede, godala i. t. d. Po-
pravila se izvršujejo hitro in zanesljivo.

Harmonike vsake vrste. 301 3-3

Pavel Bizjak, Kranj 102.

Loterijska srečka določena za leto 1908
Gradec 60 70 39 36, 27

M. Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka
147 52-47 nasproti hotela „Union“

314 52-1
priporoča
za gojitev las in za
umivanja glave svoj
zdravniško priporo-
čeni gorko in mrzlo
zračni sušilni aparat.
Suši brez nadležne
vročine. Ne provro-
čuje skrčenja las.
Vpliva dobro na po-
speševanje rasti las.

Zaloga vsako-
vrstnih vplek
striženih in zme-
šanih las.

Oddetek za
dame s sepa-
ratnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje
po najvišjih cenah.

Kavarna „Ilirija“
oddaljena 3 minute od južnega kolodvora
je vsak dan
celo noč odprta.

Priporoča se najljubneje p. n. tujcem za
mnogobrojen poset
Stevo Miholič.

**Sirovo maslo, jajca
in gozdni sad**

kupuje v vsaki množini

Henrik Doblasch

Dunaj 16/2, Grundsteingasse 44.

314 52-1

Ustanovljeno leta 1885.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatine in srebrnine ter
optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene.
Priznana izborna blago.

Samo edini polzkus
prepriča, da
vzdržuje

Rainerjeva vasetin-mast

za usnje

818 52-1

čevlje in usnjene stvari
nepremočljive,
prožne in
meške

Istotako je
Rainerjevo
hitro bliščeče voščilo

zavito v podolgastih
rdečih škatljah po 5, 8, 12, 16, 24
kom. pri kg priznana dobre kakovosti.

Julij Rainer, Beljak

Kavarna „Ilirija“

Ljubljana, Kolodvorske ulice števil. 20.

P. n. slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel z
današnjim dnem nanovo urejeno

kavarno „ILIRIJA“

katero bom vodil kakor doslej nadalje, in se bom potrudil — z
otroci na svoje dolgoletno poslovanje v tej stroki — povsem zadostiti
vsem zahtevam in željam slav. občinstva.

V kavarni sta na razpolago dva izvrstna biljarda (tvrda Seifert),
posebna igralna soba, kakor tudi vsi domači in tuji politični in ilu-
strirani časopisi. 815 3-1

Izborne pijače, likerji, čaj, kava i. t. d., vina v buteljkah
vseh vrst. — Postrežba točna.

Vsem svojim dosedanjim gostom se tem potem za izkazano mi za-
upanje kot plačilni marker zahvaljujem, ter prosim, da mi to zaupanje
ohranijo tudi naprej.

Za mnogobrojen obisk se najljubneje priporoča

Stevo Miholič, poslovodja.

SINGER

šivalne stroje

naj se kupuje le v naših prodajalnih, ki se jih spozna po teh napisnih tablah.

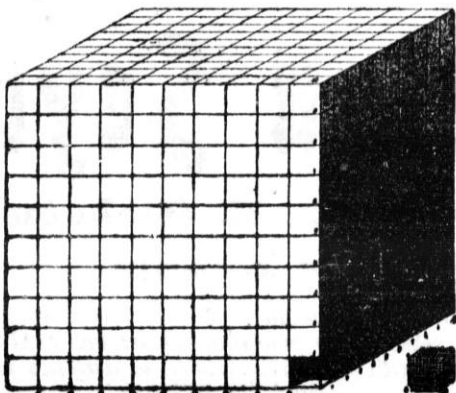

Naj se ne pusti premetiti pri poročilih, ki imajo namen, z navedbo imena SINGER prodajati že rabljene stroje ali stroje drugih vrst; kajti naši stroji se ne oddajo prekupcem, temveč se jih prodaja naravnost od nas cenjenemu občinstvu.

SINGER Co.

Akc. družba za šivalne stroje
Kranj št. 53. 19

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kazala, da je to dosedaj najboljša kubična knjiga.

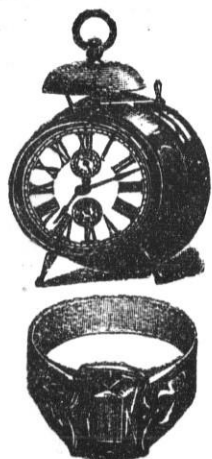
Kazalo:

1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih; 2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih; 3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih; 4. Rezan in obtesan les za deske in trame vse dolgosti, debelosti in širokosti; 5. Preračunjenje col v centimetre; 6. Preračunjenje centimetrov v col; 7. Preračunjenje čevljev v metre; 8. Preračunjenje metrov v čevlje; 9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre; 10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje; 11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje; 12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa; 13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel; 14. Kubična telesna mera. 233 52-26

Knjiga stane v močno celo platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven **MIRNI RAČUNAR**, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani staneta 8 K 20 vin.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, prstane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20letni skušnjavi vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 1:40 K. Žepne ure od K 1:20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko uro

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajajte takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-76

Brata HLAVKA

izdelovatelja kirurg. instrumentov
atelje za ortop. aparate in bandaže
Ljubljana, Prešernove ul. 5

priporočata

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in ločniško potrebo, bižejev, irig torjev, aparat v za mrzle in inhalacija s paro, steril z rane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumi-jevih stvari in gum-jevih p. stelnih podložk — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-243 52-18 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.

Galvanični p. niklovani zavod s obratom na motor.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Sladoled

299 26-10

najfinejši, več vrst, kakor tudi ledena kava, čokolada l. t. d. se dobi vsaki dan sveže pri **E. Brandtu, Kranj**. Zunanja naročila točno in ceno kot povsod drugod! *

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroskem)

se priporoča v izdelovanje vsa-ovrstnih puš za lovec in strelce po najnovejših si temih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-39

Ilustrovani ceniki zastoj.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d

Specijaliteta: 152-35

valjični zastori (Rollbalken).

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

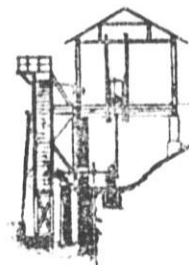
Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
D. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobi se
v
lekarstvi
Štefanih

G. Tönnies

422-24

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani priporoča kot posebno žage in vse stroje za obdelovanje lesa.

Francis-turbine posebno za žagine naprave zverane neposredno z vratilom.

Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Edino pravi

Thierryjev balzam

je z zeleno znamko nune. 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 kron.

Thierryjevo centifolijino mazilo

proti vs m še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, go-rečeli, k slini, kašlju, krču, slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 vin. Razpošilja se le proti p. vzetju ali za naprej p. slani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in že od nekdanj sloveči. Naročila n. j. se naslavljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pr. gradbi pri Rog. Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. 15-12

Svoji k svojim! 256 52-19

Staroznana narodna tvrška:

Anton Iv. Pečenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže posteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov po ceni 30-50 vin. liter; potem s pilsenskim pivom «prazdroj» iz slovi če češke «Meščanske pivovarne», in izbornim protivin-skim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovoem l. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po željni zniči na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodkih od 56 lit. naprej franco goriška postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Večkrat premirano!

Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 180-83

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane šiv. stroje in kolesa

Ceniki na sahtevanje zastoj.

Največja tovarniška zaloga

vsakovrstnih slamnikov

Na drobno in debelo! Na drobno in debelo!

Za dame, gospode, deklice in dečke od najcenejše do najfinejše vrste, priporoča galanterijska in modna trgovina.

Antona Adamiča v Kranju

Glavni trg.

Fini damski slamniki se lišpajo po najnovejši obliki. Popravila se točno izvršujejo. Svila, svileni trakovi, lišp, cvetlice ter igle za slamnike vedno v zalogi.

Cene brez konkurence!

52-10

<p>Bluze vrhna in spodnja</p> <p>Krila</p> <p>Predpasnike</p> <p>Moderce</p> <p>Šerpe</p> <p>Pasove</p> <p>Ovratnike</p> <p>Mašence</p> <p>Jabots</p> <p>Srajce</p> <p>Perilo</p> <p>Otročje obleke</p> <p>Krstne oprave</p>	 <p>Potrebnine za šivilje Svila Baržun Tresse Čipke Vložke Aplikaci- jone Gumbe Vezenine</p> 	<p>Glace in svilnate rokavice</p> <p>Moderne srajce</p> <p>Ovratnike</p> <p>Kravate</p> <p>Nogavice</p> <p>Žepne robce</p> <p>Gumbe</p> <p>Denarnice</p> <p>Prsnike</p> <p>Naramnice</p> <p>Glavnike</p> <p>Garniture</p> <p>Milo</p> <p>Parfum</p>
<p>➔ Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke ➔</p> <p>filijalka iz Ljubljane 195 52-34</p> <h2 style="text-align: center;">A. VIVOD-MOZETIČ V KRANJU</h2> <p style="text-align: center;">na glavnem trgu v hiši g. Pavčarja</p> <p style="text-align: center;">Priporoča za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modele. Žalno klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo.</p> <p style="text-align: center;">==== Zunanja naročila točno. ====</p>		
 <p>ženska ročna dela Predtiska- rija Vseh vrst pavola Svila Cvetlice Ročne torbice Moderne kapce Pajčolane</p> 		

Martinova oesta 20 R. Lang Martinova oesta 20
 Postajališče električne cestne železnice pri šentpeterski cerkvi
LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špocialiteta: Gostilniški stoli. Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozilki po vsaki ceni.

Modrool iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vadno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 glid. naprej. Divan z okraski. Oprave za jedilno sobo, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špocialiteta v nevestininih balah. Veliki prostori, priljubeno in v I. nadstropju. Čudovito poseni za hotele, vile in za letovišča 62 glid.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-žalniki, miza, sten-sko ogledalo.

81 196-52

Zobotehnični atelje

Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nebne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje tu SPECIJALIST.

111-56

Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

Rezervna zaklada iznaša: <h3 style="text-align: center;">K 78.000</h3>	<h2 style="font-size: 2em;">s podružnico na Jesenicah</h2> <p>sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po</p> <div style="text-align: center; font-size: 3em; font-weight: bold;">4 ¹/₂ 0/0</div>	Denarni promet v letu 1907.: <h3 style="text-align: center;">K 5,600.000</h3>
---	--	--

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjizice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjizbe brez amortizacije po 5 1/2% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uraduje se v centrali in v podružnici

vsak dan

od 8. do 12. ure dop.
in
od 2. do 6. ure pop.
Izvemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.
Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

120-45